

Kommitté 12 – Bostad

Innehåll

Kommitté 12 – Bostad.....	2
Ett brett grepp om bostadspolitiken – motion 12.1 och 12.2	2
Byggbar mark – motion 12.3, 12.4, 12.5, 12.6 och 12.7	3
Energinormer – motion 12.8	6
Bostadsskatter – motion 12.5, 12.6, 12.9, 12.10, 12.11, 12.12, 12.13, 12.14, 12.15	7
Boende för ekonomiskt utsatta – motion 12.5, 12.6, 12.16 och 12.36.....	10
Boende i hela landet – motion 12.17, 12.18, 12.19, 12.20, 12.21, 12.22 och 12.23	12
Egnahemsrörelsen – motion 12.24	14
Hyressättning – motion 12.5, 12.6, 12.12, 12.13, 12.25, 12.26 och 12.27.....	15
Byggnormer – motion 12.5, 12.10, 12.12, 12.26, 12.28, 12.29, 12.30 och 12.31.....	17
Handelsplatser – motion 12.32.....	19
Processfrågor – motion 12.5, 12.6, 12.10, 12.13, 12.33, 12.34, 12.35 och 12.37	21
Enhetlig syn på risker – motion 12.38.....	24

Kommitté 12 – Bostad

Ett brett grepp om bostadspolitiken – motion 12.1 och 12.2

Motionären föreslår att:

12.1 Centerpartiet tar initiativ till en bred överenskommelse för att lösa behovet av nyproduktion av bostäder i hela landet.

12.2 Centerpartiet initierar en bred parlamentarisk utredning som ger förslag på hur den optimala bostadspolitiken för framtidens Sverige skulle kunna se ut.

Partistyrelsens yttrande:

Sverige har många utmaningar på bostadsområdet. I stämmoprogrammet Låt inte Sverige klyvas läggs flera viktiga reformer fram för att öka byggtakten och rörligheten så att bostadsbristen kan åtgärdas och hela Sverige kan leva. Bland de viktigaste förslagen är mer mark att bygga på genom reformerade riksintressen.

Centerpartiet ser gärna blocköverskridande samtal för att lösa viktiga utmaningar. De bostadssamtal som påbörjades under våren 2016 innebar en chans att bryta de politiska låsningar som under decennier hämmat bostadsmarknaden. Att samtalen havererade är ett olyckligt resultat av att regeringspartierna inte var villiga att ta tag i de strukturella problem som präglar bostadsmarknaden.

Centerpartiet och Alliansen har lagt fram ett stort antal gemensamma förslag för att förenkla och snabba på byggandet, öka tillgången till byggklar mark och öka rörligheten i och utnyttjandet av det befintliga bostadsbeståndet, till exempel genom förändrade flyttskatter. Flera av dem har fått riksdagens stöd som tillkännagivanden, men väntar på att genomföras.

Utan tillräckliga reformer riskerar bostadsbristen att leda till ökande matchningssvårigheter på svensk arbetsmarknad och att svensk tillväxt hämmas. För att på allvar öka byggandet och minska de felallokeringar som präglar bostadsmarknaden krävs strukturella reformer. Centerpartiet kommer att fortsätta verka för att hållbara lösningar på bostadsområdet ska kunna komma till stånd.

Partistämman beslutade att anse följande motion besvarad:

12.1

Partistämman beslutade att avslå följande motion:

12.2

Byggbar mark – motion 12.3, 12.4, 12.5¹, 12.6² och 12.7

Motionären föreslår att:

12.3.1 Centerpartiet ska verka för att regeringen genomför en grundlig översyn av riksintressena med syftet att möjliggöra en hållbar stadsutveckling stämman ger i uppdrag åt distriktsstyrelsen att vidarebefordra motionen till Riksstämman.

12.3.2 Länsstyrelsen får i uppdrag att lösningsorienterat samarbeta med landets kommuner för att möjliggöra stadsutveckling i centrala och kollektivtrafiknära lägen.

12.3.3 Centerpartiet verkar för att bostadsbyggande ska göras till ett riksintresse och likställas med övriga riksintressen, för att möjliggöra en hållbar stadsutveckling i närtid, samtidigt som ovanstående översyn av riksintressena sker.

12.3.4 Centerpartiet verkar för att riksintresset ”Stockholms innerstad med Djurgården” ersätts av mindre och mer specifika riksintressen som tar hänsyn till enskilda objekts skyddsvärde istället för att likställa objekt bara för att de ligger inom samma vag.

12.4 Centerpartiet verkar för att införa ett enkelt och enhetligt kulturskydd för fastigheter i Sverige, förslagsvis genom skydd i detaljplan.

12.5.12 Centerpartiet verkar för att se över befintliga riksintressen i syfte att möjliggöra mer, tätare och miljövänligare bostadsbyggande och stadsplanering.

12.5.15 Centerpartiet verkar för att kommunalisera strandskyddet och inordna det under ordinarie plan- och byggprocesser.

12.6.2 Centerpartiet ska verka för att ge kommunerna möjlighet att rita om och förändra kommunalt upprättade naturreservat.

12.6.3 Centerpartiet ska verka för att samtliga naturreservat ses över och att de som inte har unika skyddsvärda naturvärden ska regleras i översiktsplaner.

12.6.4 Centerpartiet ska verka för att riksintressena ska vara tydligare definierade.

12.6.5 Centerpartiet verkar för att kraftigt minska antalet myndigheter som ansvarar för bedömning av riksintressen.

12.6.6 Centerpartiet ska verka för att det ska bli möjligt att väga bostadsbyggande och andra intressen mot de värden som riksintressena ska värna.

12.6.7 Centerpartiet ska verka för att riksintressena ska bli färre och uppta mindre yta.

---

¹ 12.5.1–2 behandlas i yttrandet Bostadsskatter. 12.5.3–4,11 behandlas i yttrandet Hyressättning. 12.5.5,10,14 behandlas i yttrandet Boende för ekonomiskt utsatta. Motion 12.5.6–9,16 behandlas i yttrandet Processfrågor. 12.5.13,17–18 behandlas i yttrandet Byggnormer. Alla yttranden finns i Kommitté 12.

² 12.6.1,8 behandlas i yttrandet Processfrågor. 12.6.11–13 behandlas i yttrandet Hyressättning. 12.6.14–16,19 behandlas i yttrandet Boende för ekonomiskt utsatta. 12.6.17–18 behandlas i yttrandet Bostadsskatter.

12.6.9 Centerpartiet ska verka för att ge kommuner rätten att bestämma över strandskyddet.

12.6.10 Centerpartiet ska verka för att befintlig byggnation i strandskyddat område får byggas om eller ändra användningsområde.

12.7.1 Centerpartiet verkar för att utreda hur en omreglering av Nationalstadsparken kan ske på ett sådant sätt som tillåter mer bostadsbyggande i Nationalstadsparkens närmiljö.

12.7.2 Centerpartiet verkar för att tillåta bostadsbyggande i lämpliga delar av Nationalstadsparken, enligt motionens intentioner.

Partistyrelsens yttrande:

En av de största utmaningarna för möjligheten att bygga mer i Sverige är bristen på byggbar mark. Sverige har länge drivit en för passiv bostadspolitik där möjligheten att bygga nya bostäder har åsidosatts. Många av våra mest uppskattade områden skulle vara omöjliga att bygga med dagens lagar och regler. Stränga krav på bullernivåer, tillgänglighet i kombination med lokala varierande kravställningar har lett till långa och oförutsägbara planprocesser som hindrar och fördröjer bostadsbyggande.

Vi föreslår därför i stämmoprogrammet Låt inte Sverige klyvas att riksintressena ska ses över och reformeras. Nästan hälften av all mark i Sverige räknas som riksintresse. Det gör bostadsbyggande alldeles för svårt, i vissa delar av Sverige nästan omöjligt. Det är orimligt att så mycket av Sveriges yta räknas som extra skyddsvärd, vilket många motioner har lyft. Partistyrelsens syn är att riksintressena måste vara tydligare definierade, färre och mindre. Det måste också vara möjligt att väga andra intressen – som bostadsbyggande – mot de värden som riksintressena ska värna.

Inte bara riksintressena sätter käppar i hjulen för byggande. Mycket av de miljöskydd som finns går långt bortom miljövärden och blir i realiteten bara begränsningar av människors möjlighet att utnyttja sin mark på ett värdefullt sätt. Områden som har betydande naturvärden måste förstås skyddas från exploatering som riskerar att göra oåterkalleliga ingrepp i unika och värdefulla miljöer. Men kommunalt instiftade naturreservat måste kunna omprövas av kommunen själv. Det är inte rimligt att kommuner kan instifta naturreservat de sedan inte kan påverka. De mest värdefulla naturområdena borde vara ett statligt ansvar att skydda, och kommunerna borde sedan vara ansvariga för att förtydliga vilka värden som ska skyddas respektive utvecklas i sina översiktsplaner så att man sedan lättare kan utarbeta detaljplaner eller bevilja bygglov direkt.

Kommunerna måste också få större möjlighet att bestämma över strandskyddet, vilket också föreslås i stämmoprogrammet Låt inte Sverige klyvas. Byggnation som redan finns på strandskyddat området måste kunna byggas om eller ändra användningsområde. Att öka attraktivitet genom att kunna dra nytta av stränder är viktigt för många kommuner, men reformen med LIS-områden, har inte fått det genomslag vi hoppats på när den genomfördes. Enligt beräkningar från Stockholms handelskammare skulle det enbart i Stockholms län kunna tillkomma 95 000 nya bostäder genom ett halverat strandskydd, från 100 till 50 meter, och i många andra delar av landet skulle effekten vara minst lika stor.

Centerpartiet anser att strandskyddet ska anpassas utifrån lokala förutsättningar och att strandskyddslagen ändras så att möjligheten finns att bygga i områden med gles bebyggelse. Detta är viktigt för att kunna utveckla landsbygden. Samtidigt bör allmänhetens tillgång till stränder tryggas och beslutet syftar till att bevara livsvillkoren för djur och växter. Vi anser att kommunerna ska ha dispensrätt att bevilja bygglov i strandnära lägen. Det är viktigt att åstadkomma ett mer flexibelt och ändamålsenligt strandskydd som tar hänsyn till behovet av utveckling i hela Sverige.

Centerpartiet har partistämmobeslut på att kommuner ska få större makt om att bestämma kring strandskyddsreglerna, därmed är det upp till varje kommun att bestämma vilka områden man vill eller inte vill bebygga. De kan då bestämma om markägaren ska begränsas av strandskyddet vid havskuster med lägre värden kategori ”än mycket högt naturvärde” enligt den nationella våtmarksinventeringen. Med hänvisning till att vi verkar för ett decentraliserat strandskydd går det inte att samtidigt detaljreglera arealer eller meter på nationell nivå. 2014 infördes även en möjlighet för länsstyrelserna att upphäva strandskydd vid små sjöar och vattendrag, vilket inkluderade diken upp till två meter breda. Om kommunen får mer att bestämma om finns även en möjlighet för dem att bestämma hur sjöars arealer påverkar strandskyddet.

Det finns också flera olika typer av kulturskydd av fastigheter som kan göra det svårare att förutse vad du som fastighetsägare kan göra med din fastighet. Det finns bland annat k-märkningar och kulturmiljöprogram. Partistyrelsen delar uppfattningen att ett överskådligare system för kulturskydd av fastigheter är önskvärt. Det är dock inte säkert att det bästa alternativet är att göra det genom att lägga in detta i detaljplan. Stora delar av landsbygden är till exempel inte planlagd och det är en stor process att göra detaljplaner. För de mer tätbebyggda delarna av landet finns ofta detaljplaner, men dessa är det ofta en stor process att göra om. Vi delar intentionen att göra kulturskyddet mer enhetligt men anser att frågan behöver ses över bredare för att få en bra lösning.

Nationalstadsparken har viktiga naturvärden som måste värnas. Men tillämpningen har många gånger varit orimligt strikt och förhindrat byggande inte bara i nationalstadsparken utan även i dess närområde. Tillämpningen och gränserna för var man får bygga måste ses över, och byggande i vissa begränsade delar av området skulle kunna bebyggas. Självklart med stor respekt för de natur- och kulturmiljöer som finns i nationalstadsparken i dag.

Partistämman beslutade att bifalla följande motioner:

12.6.2 Att Centerpartiet ska verka för att ge kommunerna möjlighet att rita om och förändra kommunalt upprättade naturreservat.

12.6.9 Att Centerpartiet ska verka för att kommunerna får bestämma över strandskyddet.

Partistämman beslutade att anse följande motioner besvarade:

12.3

12.4

12.5.12

12.5.15

12.6.3

12.6.4

12.6.5

12.6.6

12.6.7

12.6.10

12.7

Energinormer – motion 12.8

Motionären föreslår att:

12.8.1 Föreskrifterna i boverkets byggregler revideras så att hela golvarean tas med i beräkningen av Atemp.

12.8.2 Nivåerna i energikraven för olika bränslen revideras för att ytterligare gynna kretsloppsbaseade bränslen och spillvärme.

Partistyrelsens yttrande:

Boverkets byggregler rörande energi är ofta oklara. Centerpartiet har sedan länge ansett att Boverkets byggregler bör revideras i hur de ska beräknas. I såväl Energikommisionen som i Miljömålsberedningens slutbetänkande finns skrivningar om detta som Centerpartiet står bakom.

I Energikommisionens betänkande står det: ”Nuvarande systemgräns i både Boverkets byggregler (BBR) och i förslaget om nära-nollenergi-hus är levererad (köpt) energi. Denna systemgräns gynnar individuella uppvärmningslösningar (t.ex. värmepumpar) framför gemensamma energisystem (t.ex. fjärrvärme). Byggreglerna bör vara neutrala till valet mellan el och fjärrvärme, genom att fokusera på använd energi snarare än köpt energi. En systemgräns som gynnar elbaserad uppvärmning riskerar vid hög andel direktverkande el eller gammal ineffektiv teknik, exempelvis feldimensionerade värmepumpar, att försämra effektbalansen i elsystemet eftersom elanvändningen riskerar att öka under redan ansträngda effektsituationer.”

Centerpartiet anser att byggreglerna bör vara teknikneutrala. Gemensamma uppvärmningssystem som fjärrvärme har ett lågt klimatavtryck och bidrar till att minska elberoendet, vilket är extra betydelsefullt under perioder med ett högt effektbehov, till exempel under kalla vintermånader.

Vid en översyn av hur reglerna ska bli mer teknikneutrala och långsiktigt hållbara behöver man också se över både hur golvarea ska viktas och hur energikraven ska utformas för olika bränslen.

Partistämman beslutade att anse följande motion besvarad:

12.8

Bostadsskatter – motion 12.5³, 12.6⁴, 12.9, 12.10⁵, 12.11, 12.12⁶, 12.13⁷, 12.14, 12.15

Motionären föreslår att:

12.5.1 Centerpartiet verkar för att avskaffa reavinstskatten.

12.5.2 Centerpartiet verkar för att fasa ut ränteavdragen och sänka andra skatter med motsvarande eller högre belopp.

12.6.17 Centerpartiet verkar för att fasa ut ränteavdraget.

12.6.18 Centerpartiet verkar för att reavinstskatten ska vara lättare att skjuta upp under längre tid och med högre tak men fortfarande betalas i sin helhet på sikt.

12.9 Centerpartiet föreslås ta erforderliga initiativ till ett förändrat flyttskattesystem för att öka rörligheten på bostadsmarknaden och skapa bättre förutsättningar för enskilda att i olika skeden av livet kunna få den bostad de önskar och behöver.

12.10.5 Centerpartiet verkar för att införa ett Attefalls-ROT så att det blir möjligt att göra skatteavdrag även vid byggnation av friliggande komplementbostadshus.

---

³ 12.5.3–4,11 behandlas i yttrandet *Hyressättning*. 12.5.5,10,14 behandlas i yttrandet *Boende för ekonomiskt utsatta*. 12.5.6–9,16 behandlas i yttrandet *Processfrågor*. 12.5.12,15 behandlas i yttrandet *Byggbar mark*. 12.5.13,17–18 behandlas i yttrandet *Byggnormer*.

⁴ 12.6.1,8 behandlas i yttrandet *Processfrågor*. 12.6.2–7,9–10 behandlas i yttrandet *Byggbar mark*. 12.6.11–13 behandlas i yttrandet *Hyressättning*. 12.6.14–16,19 behandlas i yttrandet *Boende för ekonomiskt utsatta*.

⁵ 12.10.2–4 behandlas i yttrandet *Byggnormer*, kommitté 12. 12.10.1,7,9–11 behandlas i yttrandet *Processfrågor*.

⁶ 12.12.1–2,4 behandlas i yttrande *Hyressättning*. 12.12.5 behandlas i yttrande *Byggnormer*.

⁷ 12.13.1–2 behandlas i yttrande *Hyressättning*. 12.13.3–5 behandlas i yttrande *Processfrågor*.

12.10.6 Centerpartiet vill införa ett särskilt ROT-avdrag för ombyggnationer för uthyrning.

12.10.8 Centerpartiet vill sänka skatten och förenkla regelverket för andrahandsuthyrning.

12.11 Utredda möjligheten att slopa reavinstskatt för pensionärer som säljer sin bostad vilken de har ägt och använt som egen bostad under en tidsperiod.

12.12.3 Ränteavdragen för bostadslån fasas ut på ett för marknaden kostnadsneutralt sätt.

12.13.6 Centerpartiet verkar för att reavinstskatten avskaffas.

12.14.1 Konsekvenserna av att överföra de statliga fastighetsskatterna på kommersiella fastigheter till regioner/landsting och/eller kommuner utreds.

12.14.2 Fullständiga och icke tidsbegränsade avdrag för värdehöjande investeringar vid reavinstberäkning på privatbostäder, införs.

12.14.3 Den årliga kommunala fastighetsavgiften ska hållas på en sådan nivå att ingen behöver flytta ifrån sin bostad på grund av densamma.

12.14.4 Regressiva ränteavdrag genomförs med inriktningen enligt ovan att huvuddelen av bostadsägarna har fullt avdrag.

12.15.1 Centerpartiet tar fram ett förslag som ger fullt momsavdrag för hyresfastigheter, vilket skulle sänka kostnaden med 20 % utan att kosta staten något nämnvärt eftersom det i dag i det närmaste inte byggs hyresrätter.

12.15.2 Om förslag A anses teoretiskt kostsamt tar Centerpartiet fram ett förslag som ger fullt momsavdrag för hyresfastigheter, vilket skulle sänka kostnaden med 20 % utan att kosta staten något nämnvärt eftersom det i dag i det närmaste inte byggs hyresrätter.

12.15.3 Centerpartiet tar fram ett förslag som att nyttja statligt ägda SBAB för att finansiera hyresrätter till sedvanlig marknadsränta men med belåningsgrad upp till 90 %.

12.15.4 Centerpartiet om förslag C anses teoretiskt kostsamt tar fram ett förslag som att nyttja statligt ägda SBAB för att garantera/gå i borgen för en belåningsgrad upp till 90 % i valfri bank.

12.15.5 Centerpartiet tar fram ett förslag som ger förenklade förutsättningar för produktion av bostäder utanför centralorten.

Partistyrelsens yttrande:

Beskattningen av bostäder är en av de svåra frågorna både för finansiering av nya bostäder och för rörlighet på bostadsmarknaden. Utformningen av reavinstskatt, ränteavdrag, ROT, fastighetsskatter och mycket annat är avgörande både som finanspolitiskt och som bostadspolitiskt instrument. Här liksom i annan bostadspolitik välkomnar vi breda överenskommelser och breda lösningar.

Reavinstskatten riskerar att slå mot rörligheten på bostadsmarknaden om den är felaktigt utformad. Men stora vinster på värdeökningar måste kunna beskattas. Därför vill vi se en

förändring av reavinstskatten så att man minskar de negativa effekterna på rörligheten, samtidigt som man kan behålla skattebasen.

Den kommunala fastighetsavgiften ska inte tvinga människor att flytta från hus och hem. Därför finns i dag ett tak på hur hög den kan vara.

Ränteavdraget fungerar i dag som en skattesänkning riktad till dem som har tagit stora lån. I praktiken innebär det ofta en riktad skattesänkning för personer med god ekonomisk situation, men utan de positiva effekterna som många andra skattesänkningar kan ha för jobb och företagande. På sikt och över tid borde ränteavdraget minska och skatten i stället sänkas på jobb och företagande.

Att bredda ROT är någonting vi strävar efter. Vi kommer att jobba vidare med skattesänkningar och regelförändringar för att underlätta ökad bostadstillgång. Däremot är det inte önskvärt att bredda ROT till nybyggnation, då det skulle innebära ett enormt skattebortfall som hellre kan läggas på att sänka skatten på jobb och företagande.

Regionalisering av skatt på industri- och elproducerande fastigheter finns med i vårt arbete med att hitta regionala skattebaser som kan stärka det lokala självstyret utan att skada rättvisan mellan olika delar av landet eller leda till stora administrativa bördor eller andra problem. Fastighetsskatten på kommersiella lokaler är dock en betydligt större skattebas samtidigt som regionalisering av denna skulle leda till en dramatisk omfördelning av skatteintäkter till de största orterna, eftersom dessa har fler kommersiella fastigheter. Den är därför inte lämpad för regionalisering på samma sätt.

I dag byggs mer bostäder än på länge, mycket tack vare de reformer som genomfördes av Alliansen men också tack vare ett gynnsamt konjunkturläge och en allt större insikt om bostadsbristen i kommunerna. Ungefär hälften av de bostäder som byggs är hyresrätter. Det är bra att det byggs mycket, både bostadsrätter, småhus och hyresrätter. Alla bostadsformer behövs. Men att finansiera byggandet med statliga lån är mycket riskabelt. Vi minns alla Lehman Brothers och hur de statligt garanterade subprime-lånen i USA blåste upp en enorm bubbla. Den risken vill vi inte ta med Sverige.

Partistämman beslutade att anse följande motioner besvarade:

12.5.2

12.6.17

12.6.18

12.9

12.10.6

12.10.8

12.12.3

12.14.2

12.14.3

12.15.5

Partistämman beslutade att avslå följande motioner:

12.5.1

12.10.5

12.11

12.13.6

12.14.1

12.14.4

12.15.1

12.15.2

12.15.3

12.15.4

Boende för ekonomiskt utsatta – motion 12.5⁸, 12.6⁹, 12.16 och 12.36

Motionären föreslår att:

12.5.5 Centerpartiet verkar för att utreda ifall kraven på kontantinsats och amorteringskravet vid bostadslån kan avskaffas eller förändras för att möjliggöra inträde på bostadsmarknaden för fler ekonomiskt svaga grupper samt att ett större ansvar läggs på bankerna att ta ansvar för sitt eget risktagande i samband med utlåning.

12.5.10 Centerpartiet verkar för att möjliggöra för banker att kunna erbjuda en lägre kontantinsats vid bostadslån i utbyte mot en högre amorteringstakt.

12.5.14 Centerpartiet verkar för att se över fler former av stöd till ekonomiskt utsatta grupper för att möjliggöra tryggt och långsiktigt boende, exempelvis utökad bostadsbidrag.

---

⁸ 12.5.1–2 behandlas i yttrandet Bostadsskatter. 12.5.3–4,11 behandlas i yttrandet Hyressättning. 12.5.6–9,16 behandlas i yttrandet Processfrågor. 12.5.12,15 behandlas i yttrandet Byggbar mark. 12.5.12,17–18 behandlas i yttrandet Byggnormer.

⁹ 12.6.1,8 behandlas i yttrandet Processfrågor. 12.6.2–7,9–10 behandlas i yttrandet Byggbar mark. 12.6.11–13 behandlas i yttrandet Hyressättning. 12.6.17–18 behandlas i yttrandet Bostadsskatter.

12.6.14 Centerpartiet tar ställning emot ett statligt subventionerat bosparande för unga.

12.6.15 Centerpartiet tar ställning mot alla former av subventioner för köp av bostäder.

12.6.16 Centerpartiet ska verka för att målet om finansiell stabilitet inte skapar orimligt höga trösklar till eget boende.

12.6.19 Centerpartiet ska verka för att avskaffa amorteringskravet och kontantinsatskravet.

12.16.1 Centerpartiet ger stöd till barnfamiljer genom att lagstifta statligt stöd som ges till barnfamiljer vid köp av bostad.

12.16.2 Centerpartiet stiftar lagar som stödjer de ekonomiskt utsatta grupperna på bostadsmarknaden.

12.36.1 Verka för att en ny social bostadspolitik införs med ett bostadssparande som gör det möjligt för fler att skaffa sig en bostadsrätt eller ett eget hem.

12.36.2 Verka för att utveckla bort Sveriges Utanförskapsområden så att även dessa områden får en socialt och etniskt blandad befolkning i likhet det övriga samhället, bland annat genom blandade upplåtelseformer.

Partistyrelsens yttrande:

Bostadspriserna i Sverige har stigit kraftigt under de senaste åren. Samtidigt har kraven på bostadssökande ökat betydligt när det gäller ekonomisk stabilitet, och de individer som saknar resurser i form av till exempel kapital eller tid i bostadskö får allt svårare att komma ut på bostadsmarknaden. Detta kan få sociala konsekvenser och konsekvenser för jämlika livsförutsättningar, men också konsekvenser för den ekonomiska tillväxten genom att människor inte kan flytta till utbildningsorter eller dit arbeten finns.

Trösklarna för att ta sig in på bostadsmarknaden blir allt högre och hyresrätterna är för få. De kraftigt stigande bostadspriserna gör att det näst intill är omöjligt att köpa sin första bostad utan hjälp med finansiering. I många fall är köp av bostad den enda vägen till boende för unga och studenter. Det finns för få möjligheter till andrahandsuthyrning och nya hyresbostäder blir för dyra. En orsak till att det byggs för lite bostäder är att det ställs höga krav på standarden och att det är svårt att hitta finansiering för att bostadsföretaget ska våga påbörja bostadsbyggandet.

Oavsett standarden är det väsentligt dyrare att hyra en ny bostad jämfört med en äldre. Därför är det viktigt att framhålla rörlighet och fungerande bostadsmarknader. Dagens hyres-sättningsystem bidrar till att minska den rörligheten, vilket skadar bostadstillgången som helhet och inte minst de som har det svårt att ta sig in på bostadsmarknaden.

Men det som behövs på bostadsmarknaden är inte mer av bidrag och subventioner. De stöd som finns i dag i form av bostadsbidrag bör kvarstå i någon form, men en utökning riskerar att skapa större bidragsberoenden och svårare marginaleffekter för personer som går upp i arbetstid och inkomst.

Det viktigaste för att ekonomiskt utsatta grupper ska kunna få ett boende är att det byggs mer och att rörligheten ökar. Det hanteras redan i stämmoprogrammet Låt inte Sverige klyvas och i andra motionssvar. Men det finns vissa saker som är särskilt värda att lyfta. För att värna den finansiella stabiliteten har man infört hinder mot att köpa bostad i form av amorteringskrav, kontantinsatskrav och liknande. Det slår framför allt mot personer som befinner sig utanför bostadsmarknaden och inte har föräldrar som kan gå i borgen eller liknande. Den finansiella stabiliteten är enormt viktig, men den måste utformas på ett sätt så att den inte skapar orimligt höga trösklar till eget boende.

Partistämman beslutade att anse följande motioner besvarade:

12.5.5

12.5.10

12.6.16

12.36.1

Partistämman beslutade att avslå följande motioner:

12.5.14

12.6.14

12.6.15

12.6.19

12.16

12.36.2

Boende i hela landet – motion 12.17, 12.18, 12.19, 12.20, 12.21, 12.22 och 12.23

Motionären föreslår att:

12.17 Centerpartiet ska förespråka att kommunala planärenden måste innehålla en analys kring hur ett aktuellt bebyggelseprojekt påverkar den regionala utvecklingen.

12.18 Partistyrelsen till partistämman tar fram ett brett bostadspolitiskt åtgärdsprogram som presenterar lösningar på de problem vi har för att få en bostadsbebyggelse i Hela Sverige.

12.19 Centerpartiet tar fram ett förslag som ger likvärdiga förutsättningar för produktion av bostäder utanför centralorten, som i centralorten.

12.20 Centerpartiet ska arbeta för att det skall tas fram ett nationellt fördelningstal mellan byggnation på landsbygd respektive stad. Vilkets syfte är att sätta landsbygdens möjligheter och utmaningar i fokus. Samt därmed skapa möjligheter att öka byggnationen på landsbygden.

12.21.1 Centerpartiet tar ett politiskt ledarskap runt problembilden.

12.21.2 Centerpartiet analyserar och utvecklar förslag på åtgärder för kreditmarknaden och redovisningsprinciper som gör att byggande underlättas i bygder med svag värdeutveckling.

12.22.1 Centerpartiet tar med utgångspunkt från demokrati, trygghet och valfrihet, fram förslag till en ny bostadspolitisk plattform.

12.22.2 Bostadspolitiken ska motverka den sociala och regionala klyvningen.

12.22.3 Bostadsskatterna ska främja boende i hela landet.

12.22.4 Infrastrukturinvesteringar ska främja boende i hela landet.

12.22.5 Bostadspolitiken ska främja integrationen och mångfalden i samhället.

12.22.6 Statlig medverkan i form av riktade åtgärder, ska endast förekomma där det privata näringslivet inte är beredda att satsa.

12.23.1 Centerpartiet jobbar för en lösning på problemet.

12.23.2 Centerpartiet tittar på och jobbar för någon form av skatteteknisk lösning.

Partistyrelsens yttrande:

Det behöver byggas mer, kostnadseffektivare och snabbare än i dag. Det är en utmaning som gäller hela landet. Både i storstäderna och på landsbygden är möjligheten att bygga – och på sikt därmed bostadsmarknaden – vingklippt av långa handläggningstider, krångliga planprocesser, långtgående krav och liten marktillgång. Problemen är generella och slår mot hela landet. Det innebär också att lösningarna är generella och träffar hela landet.

Den politik som läggs fram i stämmoprogrammet Låt inte Sverige klyvas utgår just från klyvningen av Sverige – socialt, ekonomiskt och regionalt – och hur den kan motverkas. Den politik som läggs fram där, men också den som hanteras i motionsyttranden, innehåller större tillgång till byggbar mark, snabbare processer, enklare byggnormer och skatter för en större rörlighet på bostadsmarknaden. Det är en bostadspolitik som stärker hela landet.

Partistämman beslutade att anse följande motioner besvarade:

12.17

12.18

12.19

12.21

12.22

12.23

Partistämman beslutade att avslå följande motion:

12.20

Egnahemsrörelsen – motion 12.24

Motionären föreslår att:

12.24.1 Egnahemsrörelsen återupplivas med full kraft.

12.24.2 Egnahemsrörelsen organiseras med sakkunskap om byggnation och ekonomi.

12.24.3 Egnahemsrörelsens nya framväxt preciseras med handlingsprogram och tidplan för genomförande.

Partistyrelsens yttrande:

Egnahemsrörelsen var en folkrörelse i slutet av 1800-talet och början av 1900-talet med målet att ge mindre bemedlade personer ett eget boende. Stora områden köptes upp, styckades upp och tomter såldes sedan till arbetare, lägre tjänstemän och andra grupper, så att de kunde skaffa sig en egen eller förbättrad bostad i form av ett egnahem. Det var en viktig historisk insats för att fler skulle få en ny plats att bo.

Egnahemsrörelsen i den form som fanns då kan förmodligen inte återupplivas. Dels var det ett frivilligt arbete av människor som slöt sig samman i civilsamhället. Det är alltid positivt, och finns inga hinder för att göra detsamma i dag. Dels är det nu också helt andra utmaningar som står i vägen för en fungerande bostadsmarknad än det var i slutet av 1800-talet.

Men i en annan bemärkelse är egnahemsrörelsen en del av historien att stolt se tillbaka på, och en del av de idealen kan ligga till grund för en positiv syn på möjligheten att få eget boende. Det skulle vara en ny sorts egnahemsrörelse som öppnar för andra upplåtelseformer och markupplåtelse. Det kan vara en ny möjlighet för att ge till exempel nyanlända en chans och ett sätt att främja träbyggnation att byggföretagen ges möjlighet att med ett enklare regelverk ta fram monteringsfärdiga hus åt en grupp bostadsköpare som efterfrågar det. Att lösa de praktiska hinder som kan finnas för detta är fortsatt prioriterat för Centerpartiet.

Partistämman beslutade att anse följande motion besvarad:

12.24

Hyressättning – motion 12.5¹⁰, 12.6¹¹, 12.12¹², 12.13¹³, 12.25, 12.26¹⁴ och 12.27

Motionären föreslår att:

12.5.3 Centerpartiet verkar för att omreglera hyresmarknaden så att hyressättning kan ske individuellt och spegla tillgång och efterfrågan, med fortsatt starkt besittningsskydd.

12.5.4 Centerpartiet verkar för att förbättra förutsättningarna för och minska beskattningen på privat uthyrning.

12.5.11 Centerpartiet verkar för att omöjliggöra retroaktiv hyresnedsättning.

12.6.11 Centerpartiet ska verka att slopa femtonårsgränsen på presumtionshyror.

12.6.12 Centerpartiet ska verka för att fullständiga marknadshyror på sikt fasas in.

12.6.13 Centerpartiet verkar för att hyresvärdar tillåts köpa ut hyresgäster.

12.12.1 Hyresmarknaden omregleras över tid så att hyressättningen kan ske individuellt och spegla tillgång och efterfrågan.

12.12.2 För alla nybyggnationer ska hyressättningen ske individuellt och spegla tillgång och efterfrågan.

12.12.4 All formell makt tas från Hyresgästföreningen och ges till marknadens parter på en frivillig och marknadsmässig basis.

12.13.1 Centerpartiet ska verka för att en helt fri hyressättning införs.

12.13.2 Centerpartiet ska verka för att de som, i en bostadsmarknad med marknadsmässiga priser, inte har råd att betala för sitt boende, ska ges möjlighet att efterfråga boende, exempelvis genom bostadsbidrag efter inkomstprövning.

12.25 Centerpartiet arbetar för en höjd gräns alternativt ge skattereduktion på större summa och fler enheter än en, vid uthyrning av bostad i andra hand.

12.26.1 Hyresmarknaden omregleras över tid så att hyressättningen kan ske individuellt och spegla tillgång och efterfrågan.

---

¹⁰ 12.5.1–2 behandlas i Bostadsskatter. 12.5.5,10,14 behandlas i Boende för ekonomiskt utsatta. 12.5.6–9,16 behandlas i Processfrågor. 12.5.12,15 behandlas i Byggbar mark. 12.5.12,17–18 behandlas i Byggnormer.

¹¹ 12.6.1,8 behandlas i Processfrågor. Motion 12.6.2–7,9–10 behandlas i Byggbar mark. Motion 12.6.14–16,19 behandlas i Boende för ekonomiskt utsatta. Motion 12.6.17–18 behandlas i Bostadsskatter.

¹² 12.12.3 behandlas i yttrandet Bostadsskatter, kommitté 12. Motion 12.12.5 behandlas i yttrandet Byggnormer, kommitté 12.

¹³ 12.13.3–5 behandlas i yttrande Processfrågor. Motion 12.13.6 behandlas i yttrande Bostadsskatter.

¹⁴ 12.26.6 behandlas i yttrandet Byggnormer i kommitté 12.

12.26.2 För alla nybyggnationer så ska hyressättningen ske individuellt och spegla tillgång och efterfrågan.

12.26.3 Hyresmarknaden omregleras så att villkoren mellan parterna förhandlas individuellt och speglar tillgång och efterfrågan.

12.26.4 Ränteavdragen för bostadslån fasas ut på ett för marknaden kostnadsneutralt sätt.

12.26.5 All formell makt tas från Hyresgästföreningen och ges till marketns parter på en frivillig och marknadsmässig basis.

12.27 Kontraktet för kvittningshyra tillgängliggörs nationellt.

Partistyreisens yttrande:

Centerpartiet vill sedan tidigare se över möjligheterna till en friare hyressättning med starkare koppling till bostäders marknadsvärde. Detta kunde införas successivt och anpassat till bostadsmarketns tillväxt. Det är dock viktigt att värna hyresgästernas besittningsrätt och skydd mot plötsliga hyreshöjningar, aspekter som flera motionärer också lyfter.

Det finns ytterligare konkretiseringar och skärpningar av Centerpartiets position som har föreslagits i motionerna, något som partistyreisen välkomnar i den mån det inte är för detaljerade lösningar. Partistyreisens inriktning är dock tydlig.

För att minska bostadsbristen krävs en bostadsmarknad i balans där utbudet kan möta efterfrågan. Det måste bli möjligt att bygga billigare bostäder med fortsatt bra standard. Samtidigt måste bostadsföretag få möjlighet att ta ut hyror som motsvarar vad det faktiskt kostar att bygga. Reglerad hyressättning – tillsammans med krångliga byggregler och dålig konkurrens i byggsektorn – gör det onödigt dyrt att bygga. Det drabbar framför allt de personer som befinner sig längre från bostadsmarketnen. Hyrorne måste bättre motsvara de boendes egna önskemål och värderingar.

Samtidigt måste det finnas en ansvarstagande syn på infasningen. Ingen ska drabbas av kraftiga hyreshöjningar på kort sikt. Besittningsskyddet måste värnas och betyda någonting i praktiken. Ett ökat inslag av marknadsanpassning av hyrorne måste kombineras med ett socialt ansvarstagande. Mer marknadsanpassade hyror, tillsammans med ett fortsatt starkt besittningsskydd och skydd mot plötsliga hyreshöjningar, skulle öka utbudet av hyresrätter och underlätta för människor att hitta såväl en första bostad som att förändra sin boendesituation.

Partistämman beslutade att anse följande motioner besvarade:

12.5.3

12.5.4

12.5.11

12.6.11

12.6.13

12.12.1

12.12.2

12.26.1

12.26.2

12.26.3

12.26.4

12.26.5

12.27

Partistämman beslutade att avslå följande motioner:

12.6.12

12.12.4

12.13.1

12.13.2

12.25

Byggnormer – motion 12.5¹⁵, 12.10¹⁶, 12.12¹⁷, 12.26¹⁸, 12.28, 12.29, 12.30 och 12.31

Motionären föreslår att:

12.5.13 Centerpartiet verkar för att se över och förenkla befintliga byggnormer, för att möjliggöra billigare, enklare och snabbare nyproduktion av bostäder.

---

¹⁵ 12.5.1–2 behandlas i yttrande Bostadsskatter. 12.5.3–4,11 behandlas i yttrande Hyressättning. 12.5.5,10,14 behandlas i yttrande Boende för ekonomiskt utsatta. 12.5.6–9,16 behandlas i yttrande Processfrågor. 12.5.12,15 behandlas i yttrande Byggbar mark.

¹⁶ 12.10.5–6.8 behandlas i yttrande Bostadsskatter. 12.10.1,7,9–11 behandlas i yttrande Processfrågor.

¹⁷ 12.12.1–2,4 behandlas i yttrandet Hyressättning. Motion 12.12.3 behandlas i yttrandet Bostadsskatter.

¹⁸ 12.26.6 behandlas i yttrandet Hyressättning.

12.5.17 Centerpartiet verkar för att införa en deklaration av buller, luftföroreningar och andra relevanta miljöaspekter vid köp av bostäder.

12.5.18 Centerpartiet verkar för en uppluckring av kraven vad gäller buller, luftföroreningar och andra relevanta miljöaspekter vid nybyggnation av bostäder.

12.10.2 Centerpartiet vill sänka tillgänglighetskraven för komplementbostadshus.¹⁹

12.10.3 Centerpartiet vill utöka den tillåtna byggnadsytan för Attefallshus från 25 till 40 kvadratmeter.²⁰

12.10.4 Attefallslagstiftningen ändras så att det blir möjligt att inreda ytterligare två bostäder i ett ursprungligt enbostadshus.

12.12.5 Vissa typer av bostäder såsom student- och äldreboenden ska ges undantag från samtliga byggnormer som ej rör säkerhet och energieffektivisering.

12.26.6 Vissa typer av bostäder såsom student- och äldreboenden ska ges undantag från samtliga byggnormer som ej rör säkerhet och energieffektivisering.

12.28 Centerpartiet verkar för en förändrad lagstiftning i enlighet med ovannämnda resonemang för att tillvarata den enskilde fastighetsägarens rättigheter.

12.29 Centerpartiet arbetar för att minska krångel med bullerregler så att det blir lättare att bygga bostadsfasader med ej öppningsbara fönster.

12.30 Centerpartiet arbetar för en höjning av angiven gräns till 50 kvadrat vad gäller förenklat bygglov.

12.31 Boverkets minimiregler för bostäder förändras så att det blir möjligt att bygga ett stort antal moderna bostäder som liknar de studentbostäder och ålderdomshem med korridorslösningar som byggdes tidigare.

Partistyrelsens yttrande:

Flera motioner tar upp det stora behovet av att se över byggregler för att lättare kunna bygga bostäder. Partistyrelsen delar helt inställningen att det behövs.

Partistyrelsen ser positivt på vissa undantag från byggregler såsom justeringar av bullernivåerna och andra lättnader i de krav som gäller för studentbostäder. Det har visat sig vara möjligt att utforma regler som tillåter en mindre bostadsyta för studentbostäder men där tillgängligheten även för personer med funktionsnedsättning har bibehållits. Vad gäller buller, har det visat sig möjligt att skapa bostäder med en mycket bra inomhusmiljö även i bullriga

---

¹⁹ Förtydligande: avser Attefallshus som används som bostad.

²⁰ Förtydligande: avser såväl bostad som komplementbyggnad.

områden. Det måste vara upp till kommunerna att själva avgöra vilket bostadsbyggande som ska prioriteras.

Att utöka den tillåtna byggnadsytan för Attefallshus och även i övrigt underlätta nybyggnation och ombyggnation för fler bostäder är förslag som ligger i linje med vad Centerpartiet sedan tidigare vill göra. Exakt hur stor gränsen borde vara bör dock inte slås fast i nuläget.

Miljöaspekter är viktiga att ta hänsyn till, men många krav på boendemiljö är i dag väl hårt ställda. Det gäller inte minst bullerreglerna som gör det oskäligt svårt och dyrt att bygga. Här måste man hitta en bra balans.

Partistämman beslutade att anse följande motioner besvarade:

12.5.13

12.5.17

12.5.18

12.10.2

12.10.3

12.10.4

12.28

12.29

12.30

12.31

Partistämman beslutade att avslå följande motioner:

12.12.5

12.26.6

Handelsplatser – motion 12.32

Motionären föreslår att:

12.32.1 Kommuner inför etablering av externa köpcentrum ska göra en analys av möjligheterna att expandera handelsområden integrerat inom eller i direkt anslutning till befintlig tätortsbebyggelse.

12.32.2 Kommuner inför etablering av externa handelsplatser ska analysera hur trafiken påverkas, samt hur handeln i befintliga stadsmiljöer samt omkringliggande kommuner påverkas och medge dessa samt regionalt planeringsorgan möjlighet att yttra sig via remiss.

12.32.3 Externa handelsplatser där förutsättningar finns omvandlas till täta, kompletta stadsmiljöer med bostäder, attraktiva offentliga rum och hållbara mobilitetslösningar.

12.32.4 Detaljplaner och utvecklingsavtal för externa handelsplatser ska ställa krav på gång, cykel och hållbara mobilitetslösningar ska ges högre prioritet, att hemkörningstjänster ska erbjudas, att gatustrukturen ska medge konvertering av området till attraktiv, tät, grön och hållbar stadsbyggnad, samt att fastighetsägaren ska ha en del av kostnadsansvaret för dessa hållbarhetskrav.

12.32.5 Centerpartiets riksdagsgrupp verkar för ändrad lagstiftning i de delar som krävs för att ge kommuner och regioner rätt krav och verktyg för att kunna arbeta enligt ovanstående principer.

Partistyrelsens yttrande:

Det är ett problem på vissa orter att externa handelsplatser urlakar stadskärnors liv. Det är viktigt att en bra stadsbyggnad tar hänsyn till det småskaliga handels- och kulturliv som skapar en attraktiv stad, både som boendemiljö och för ett gott näringsklimat. Det finns en stor mängd frågor att ta hänsyn till, som hur stråk bildas i staden, att det finns tillräckligt mycket handelslokaler i gatuplan och så vidare. Men de negativa effekterna av större handelsplatser har ofta överdrivits, och man bör inte bortse från de positiva. Stora handelsplatser gör det för många hushåll lättare att klara av livspusslet och ger möjlighet till enkla och billiga inköp av stora mängder varor. Balansen mellan dessa värden borde inte kräva ny lagstiftning.

Olika kommuner har olika förutsättningar. Vilka analyser, förberedelser och utredningar som krävs inför en planläggning kan skilja sig åt.

Översikts- och detaljplaner ligger redan på kommunerna, och starkare statlig styrning är inte önskvärt. Det är en fråga för kommuner och regioner att ta ställning till i sin planering.

Partistyrelsen ser dock positivt på medfinansieringsavtal och att ställa krav på god infrastruktur och grönt tänkande när städer och andra orter utvecklas.

Partistämman beslutade att anse följande motioner besvarade:

12.32.4

12.32.5

Partistämman beslutade att avslå följande motioner:

12.32.1

12.32.2

12.32.3

Processfrågor – motion 12.5²¹, 12.6²², 12.10²³, 12.13²⁴, 12.33, 12.34, 12.35 och 12.37

Motionären föreslår att:

12.5.6 Centerpartiet verkar för att effektivisera planprocessen med skarpa tidsgränser för kommunala handläggningstider.

12.5.7 Centerpartiet verkar för att utreda reformer av detaljplaneprocessen enligt tysk modell.

12.5.8 Centerpartiet verkar för att i högre grad samordna bostadsbyggande och infrastrukturutbyggnad.

12.5.9 Centerpartiet verkar för att se över fler former för offentlig och privat samverkan vid infrastrukturinvesteringar.

12.5.16 Centerpartiet verkar för att utreda hur ett system med kompensatoriska åtgärder och transfereringar skulle kunna ersätta överklagandemöjligheterna vid bostadsbyggnation i stadsmiljöer.

12.6.1 Centerpartiet ska verka för att översiktsplanerna ska vara mer styrande i kommunens planprocesser så att innehållet i detaljplanerna kan minskas kraftigt.

12.6.8 Centerpartiet ska arbeta för att minska möjligheten till kommunala särkrav på bostadsbyggande.

12.10.1 Centerpartiet vill ge småhusägare större möjligheter att bidra till att bostadsbyggandet genom att förädla sina egna fastigheter.

---

²¹ 12.5.1–2 behandlas i yttrande Bostadsskatter. 12.5.3–4,11 behandlas i yttrande Hyressättning. 12.5.5,10,14 behandlas i yttrande Boende för ekonomiskt utsatta. 12.5.12,15 behandlas i yttrande Byggbar mark. 12.5.12,17–18 behandlas i yttrande Byggnormer.

²² 12.6.2–7,9–10 behandlas i yttrande Byggbar mark. 12.6.11–13 behandlas i yttrande Hyressättning. 12.6.14–16,19 behandlas i yttrande Boende för ekonomiskt utsatta. 12.6.17–18 behandlas i yttrande Bostadsskatter.

²³ 12.10.2–4 behandlas i yttrande Byggnormer, kommitté 12. 12.10.5–6.8 behandlas i yttrande Bostadsskatter.

²⁴ 12.13.1–2 behandlas i yttrande Hyressättning. 12.13.6 behandlas i yttrande Bostadsskatter.

12.10.7 Centerpartiet vill att tre meters avstånd till tomtgräns ska gälla som planbestämmelse för byggnation i äldre planer där inget annat anges.

12.10.9 Centerpartiet vill ändra detaljplanekravet så att det blir möjligt att bygga ny sammanhållen bebyggelse trots avsaknad av detaljplan. Nödvändiga funktioner som normalt regleras i detaljplanen kan istället regleras genom ett utökat bygglovsskede.

12.10.10 Centerpartiet vill införa en administrativ avgift för att få överklaga.

12.10.11 Centerpartiet vill införa en tidsgräns för hur lång en överklagandeprocess får vara.

12.13.3 Centerpartiet verkar för att Sverige arbetar för ett standardiserat gemensamt nordiskt regelverk för byggprocesser.

12.13.4 Centerpartiet verkar för att detta regelverk sedermera översätts till engelska för att sänka trösklarna ytterligare.

12.13.5 Centerpartiet verkar för att svenska kommuner översätter avtal till engelska när de ska upphandla inom byggbranschen.

12.33 Centerpartiet ser över överklagningsrätten för att minska okynnesöverklaganden och förkorta handläggningstider.

12.34 Distriktet Stockholms Stad och Centerpartiet tar till sin uppgift att undersöka om en mer prejudikatsorienterad plan- och bygglovsprocess kan vara en väg framåt.

12.35.1 En förändring görs av PBL:s regler om vad som ska anses utgöra mindre avvikelser från detaljplan i syfte att få en mer flexibel bygglovshantering.

12.35.2 Det bör i PBL komma till tydligare uttryck att de allmänna råden i BBR är just råd och inget annat och att andra lösningar får väljas i det enskilda fallet om de framstår som lämpligare.

12.37 Centerpartiet tar fram ett förslag som innebär ingen kostnad för överklagande i steg ett, låg kostnad i steg två och högre kostnad för vidare överklaganden.

Partistyrelsens yttrande:

Många motioner tar upp frågor kring handläggning, initiativrätt, planläggningskrav och andra processfrågor för bostadsbyggande. Det är väldigt viktiga frågor som bostadspolitikerna måste kunna lösa ut, om inte bostadsbristen ska fortsätta och bli än värre. Långa handläggningstider är problematiska och gör att frågor kring till exempel bygglov kan dra ut på tiden, fördyra och ibland stoppa processen för att den sökande helt enkelt ger upp. Bristande rätt att bygga, förändra och använda fastigheter och mark är både en principiellt felaktig inskränkning av äganderätten och ett slöseri med potentiellt byggbar mark.

Enskildas möjlighet att överklaga beslut är av rättssäkerhetsskäl viktig och frågor kring talerätt och olika sätt att förkorta handläggningstiderna för förvaltningsärenden har diskuterats länge i olika sammanhang. Frågan kom upp i riksdagen våren 2016 och innebar lagändringar kring instanskedjan för överklagade kommunala beslut att anta, ändra eller upphäva en detalj-

plan eller områdesbestämmelser. Centerpartiet föreslog del bland annat att det bör övervägas om det går att begränsa den sakägarkrets som har rätt att överklaga bygglovs- och detaljplanebeslut, om det är möjligt att begränsa rätten att överklaga ett bygglovsbeslut när inga nya omständigheter tillkommit sedan detaljplanen för området överklagades, huruvida fördelarna med en överklagandeavgift överväger nackdelarna, om det kan införas en tidsfrist för prövning av överklagade beslut. Centerpartiet bör därför driva kortade handläggningstider genom ett antal olika medel, såsom minskning av sakägarkretsen och att låta utreda en metod för att avgiftsbelägga överklaganden.

I dagsläget finansieras den absolut största delen av all infrastruktur av statsbudgeten. Eftersom statens reformutrymme är begränsat är det nödvändigt att hitta nya finansieringslösningar för infrastruktur för att kunna genomföra nödvändiga åtgärder i drift och underhåll samt nya investeringar. I många länder finansieras sedan länge viktiga samhällsinfrastrukturprojekt i offentlig-privat samverkan (OPS). Staten kan då identifiera projekt som lämpar sig för en OPS-lösning. Det kan röra sig om en järnväg, en bro, en motorvägssträcka eller en del av en trafiklösning, som till exempel mer robust elförsörjning eller ett signalsystem för järnväg. OPS-finansiering öppnar för nya projekt som annars skulle skjutas på framtiden eller möjligen aldrig bli av. Det möjliggör också utveckling av bostadsområden och en mer effektiv nybyggarpolitik. Partistyrelsen ser positivt på samverkan och medfinansieringsavtal, och kommer att fortsätta driva de frågorna.

Mer standardiserade regelverk för byggprocesser kan öka konkurrensen och sänka kostnaderna. Därför ska möjligheter till kommunala särkrav minskas. Det är positivt om regler för byggprocesser kan standardiseras mer i Norden. Samtidigt måste regelbördan hållas nere för kommunerna och för företagen. En generell översättning av alla avtal som upphandlas inom byggbranschen skulle vara väl långtgående. Om kommuner med större kapacitet kan genomföra större upphandlingar är det förstås positivt om de översätts och öppnas för bredare marknader, men som generell uppmaning är det för långtgående.

Partistämman beslutade att anse följande motioner besvarade:

12.5.6

12.5.7

12.5.8

12.5.9

12.5.16

12.6.1

12.6.8

12.10.1

12.10.10

12.10.11

12.13.3

12.13.4

12.33

12.35

12.37

Partistämman beslutade att avslå följande motioner:

12.10.7

12.10.9

12.13.5

12.34

Enhetlig syn på risker – motion 12.38

Motionären föreslår att:

12.38.1 Centerpartiet ska verka för en nationell riskutredning kring hur riskanalyser vid utveckling och byggande kan utföras på annat och bättre sätt än idag.

12.38.2 Centerpartiet verkar för att det utreds om en särskild myndighet med ansvar för riskvärdering bör skapas.

12.38.3 Centerpartiet verkar för tydligare direktiv från Naturvårdsverket som underlättar för handläggare på Länsstyrelser att tolka direktiven.

Partistyrelsens yttrande:

Motionären lyfter ett problem om överklaganden kring olika nybyggen, industrianläggningar och forskningsprojekt. Det finns många viktiga projekt som har fördröjats och försenats av länsstyrelsers överklaganden. Det gör att jobb som hade kunnat skapas försvinner i byråkratiska processer, att internationella investeringar aldrig når Sverige och att vissa projekt kanske aldrig ens inleds. Det är förstås skadligt för Sveriges ekonomiska utveckling, möjligheten att bygga bostäder och nya, tekniskt framstående industrier.

Motionären lyfter att stora delar av problemen bygger på en splittring i vilka myndigheter som ansvarar för bedömning av risker och att det inte finns någon sammanvägd bedömning. Partistyrelsens syn är att det i flera frågor måste finnas en bättre sammanvägning när flera myndigheter ansvarar för ett område. På ett liknande sätt föreslår vi att hanteringen av

riksintressen ska göras mer enhetligt. Att tillämpa samma synsätt på myndigheters riskbedömning är en rimlig väg framåt. Fler myndigheter är dock inte lösningen på Sveriges problem.

Ytterst handlar det om att inte låta byråkratiska hinder sätta käppar i hjulen för landets utveckling. Självklart måste riskbedömningar och kontroller äga rum, men det är viktigt att det sker med så lite regelkrångel som möjligt – och så goda förutsättningar för nationell och regional utveckling som möjligt.

Partistämman beslutade att anse följande motion besvarad:

12.38.1

Partistämman beslutade att avslå följande motioner:

12.38.2

12.38.3